

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Державна науково-педагогічна бібліотека імені В.О.Сухомлинського
Телавський державний університет імені Я. Гогешвілі (Грузія)
Державна вища професійна школа у м. Хелм (Польща)

ПОЧАТКОВА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої Дню початкової освіти

20 – 21 жовтня 2016 року

Ніжин

ЗМІСТ

Андрусенко Г.В. Півчальна діяльність молодших школярів як засіб формування емоційних умінь.....	6
Аврименко А.М. Бесіда як метод навчання на уроках у початкових класах.....	7
Аншук А.М. Паступність і перспективність з навчання дітей рідної мови в ДНЗ та початковій школі.....	9
Білунова Н.В. Здоров'язберігаючі технології в початковій школі.....	11
Бойко О.І. Критерії, показники та рівні готовності студентів до формування в учнів початкової школи математичних понять.....	12
Бондар Г.В. Індивідуальний підхід до дітей молодшого шкільного віку.....	14
Бондаренко Г.Л. Змістова забезпечення підготовки вчителя до мовленнєво-риторичної діяльності в США та Європі.....	16
Бондаренко Г.Л. Методика використання групових форм роботи на уроках в об'єднаних класах англоукраїнської початкової школи.....	18
Брустик С.А., Бочарнікова Н.Г. Пошук шляхів до цілісного благополуччя учнів початкової школи: погляд через роки.....	21
Брідко Т.Г. Диференційоване навчання молодших школярів на уроках природознавства.....	23
Винницька Н.В. Змістова забезпечення підготовки педагогів шкіл-інтернатів до виховання милосердя в учнів молодшого шкільного віку.....	25
Височенко А.С. Інтерактивні технології навчання молодших школярів.....	27
Вороной В.О. Роль взаємодії сім'ї та школи у вихованні молодшого школяра.....	28
Гавриленко Т.Л. До питання про зовнішню покласну диференціацію у початковій освіті в Україні (70-ті – 90-ті рр. XX ст.).....	30
Галішнівка А.В. Деструктивність у розвитку емоційно-вольової сфери як маркер психологічних проблем особистості молодшого школяра.....	32
Гетьман Т.О. Психолого-педагогічні засади розвитку фізичного здоров'я молодших школярів.....	34
Генд Г.В. Особливості діагностування готовності 6-7 річних дітей до навчання в школі.....	36
Гордісько Т.В. Суспільствознавство в початковій школі: історичний огляд.....	38
Гришкіна Г.М., Мамон Л.А., Хорольська Н.І. Формування інтелектуальної мобільності учнів початкової школи засобами міжпредметних stem-інтегрованих занурень.....	39
Демченко Н.М. Проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у ВНЗ.....	41
Денко О.О., Колесник Д.В. Проблема підручників за новими програмами початкової школи.....	43
Дорош А.М. Проблема морального виховання в історії педагогічної думки.....	45
Дробязко С.В., Орел О.В. Шлях у світ природи.....	47
Дубовик Т.М., Кропфа М.М. Інноваційні підходи до використання дидактичних ігор на уроках математики у початковій школі.....	49
Дубровська Л.О. Система дидактичних ігор як засіб ефективності навчально-виховного процесу у сучасній початковій школі.....	50
Дубровський В.Л. Позакласна робота з математики у початковій школі: теоретичний аспект.....	52
Сфименко А.А. Реалізація принципу наочності в навчанні молодшого школяра.....	54
Замятна О.Л. Проблема професійної адаптації вчителя початкової школи в Україні в історичному контексті.....	56
Зарудия О.М. Моніторингові дослідження професійної діяльності вчителя початкової школи.....	58
Зеленько О. М. Дослідницько-проектна діяльність в початковій школі як засіб формування життєвої компетентності учня.....	59

Гліщук Л.В. Використання арт-терапії як інноваційного засобу особистісно орієнтованого виховання дітей в умовах початкової школи.....	61
Глишенко Н.М. Система позакласної виховної роботи з дітьми молодшого шкільного віку у сучасному позашкільному закладі.....	63
Кв'ятківська І.В. Педагогічні інновації в початковій освіті.....	65
Книшченко Н.С. Змістове забезпечення формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи під час педагогічної практики.....	67
Кічук Н.В. Про один із підходів до вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів.....	69
Книш М.О., Адамова А.А. Новий держстандарт початкової освіти.....	71
Коваленко Є. І. Педагогічна інноватика як історико-педагогічний процес.....	73
Ковтошок Ю.П. Формування морально-етичних цінностей молодших школярів засобами українського народознавства.....	75
Козачок Я.В. Гендерні аспекти виховання молодших школярів.....	76
Конончук А.І. Деякі аспекти теоретико-методологічної підготовки соціальних працівників до проведення наукових досліджень.....	77
Конончук Д.І. Соціально-педагогічний аспект діяльності дитячих оздоровчих таборів.....	80
Конончук О.А. Забезпечення наступності у попередженні агресивної поведінки дітей старшого дошкільного – молодшого шкільного віку.....	82
Кочерга О.М. Актуальні проблеми підготовки вчителя початкової школи до роботи з обдарованими учнями.....	84
Крицька К.С. Використання наочних методів на уроках інформатики в початковій школі.....	87
Кричковська Т.Д. Соціально-психологічні чинники дезадаптивної поведінки молодших школярів.....	89
Крук О.С., Іваниш М.М. Проблеми оцінювання в початковій школі за новою концепцією.....	91
Лавренова М.В. Підготовка майбутніх учителів до використання здоров'язберігавальних технологій на уроках української мови та літературного читання.....	92
Лалак Н.В. Формування народного світогляду молодших школярів на уроках "Я у світі".....	94
Матвієнко С.І. Забезпечення засад передшкільної освіти у змісті професійної підготовки майбутніх вихователів.....	96
Мешкова А.В. Роль засобів наочності у процесі навчання молодших учнів.....	98
Мочан Т.М. Діяльнісний вимір впровадження пропедевтичного курсу "інформатика" в початковій школі.....	99
Мусієнко М.В. Педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського – основа формування творчої особистості молодшого школяра.....	101
Нечипоренко К.П. Формування інтелектуально-творчих умінь учнів у початкових школах радянської України (друга половина ХХ століття).....	103
Новгородська Ю.Г. Формування інформаційної культури майбутнього вчителя початкових класів.....	104
Овсянникова О.С. Мовленнєва культура вчителя.....	106
Олабіна І.В., Долгоруک О.П. Шкільні неуспішності дітей початкової школи.....	108
Олійар М.П. Навчально-методичне забезпечення процесу формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів.....	109
Онопрієнко О.В. Сучасні підходи до організації контролю й оцінювання навчальних досягнень молодших школярів.....	111
Падуи Н.О. Інтегроване навчання в початковій школі.....	114
Пенькова С.Д., Якименко Н.С. Організація навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів на інтерактивних уроках математики.....	115
Поряженко Л.А. Інноваційні підходи до формування навичок зв'язного описового мовлення учнів початкової школи.....	117

Шеопька Л.М. Реалізація змісту трудового виховання в днз як умова підготовки дітей до навчання у школі	119
Шеопький О.П. Формування інтелектуального потенціалу особистості в студентському виші як умова професійної підготовки майбутніх фахівців гуманітарного профілю.....	122
Петрик І.С. Формування почуття відповідальності в молодших школярів	124
Петрик М.І. Формування у молодших школярів дбайливого ставлення до природи в позаурочній виховній роботі	125
Петрович О.В. Розвиток творчих здібностей молодших школярів	126
Повторєва С.М., Мазур Л.О. Розвиток початкової ланки української освіти: від "школи радості" до деградації.....	128
Ромашенко Л.В. Формування математичних понять в учнів початкової школи	130
Ромашенко К.А. Змістово-технологічне забезпечення спостережень учнів початкової школи на уроках природознавства.....	132
Самаріна С.І. Формування дисциплінованої поведінки молодших школярів: пошук ефективних методів і прийомів	133
Самойленко О.В., Філоненко О.С. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів	134
Сергієнко П.М. Формування лідерської позиції у молодших школярів у позаурочній діяльності.....	138
Сісєнко-Пікова П.О. Тренінг як засіб ефективної співпраці вчителя початкової школи з батьками.....	139
Снісаренко М.С. Роль взаємодії сім'ї та школи у вихованні молодшого школяра.....	141
Тонконог І.В. Ідеї педагогічної майстерності учителя початкової школи в педагогічній спадщині М.С.Григоревського.....	143
Удовичко І.О. Місце і роль дидактичних ігор в активізації навчання учнів молодшої школи	144
Фещак Л.М. Проектувальні уміння майбутніх фахівців початкової освіти важливий складник їх організаційно-управлінської компетентності	146
Хвиниць А.О. Формування еколого-економічних цінностей в учнів початкової школи у контексті реформування освіти.....	148
Ходосенко І.В., Сиплива К.С., Подобна Н.В. Взаємодія вчителя і батьків учнів початкової школи у вихованні.....	150
Цюк І.С. Індивідуальний підхід до дітей молодшого шкільного віку.....	151
Chovriy Sofiya. Training teachers for transcarpathian schools (second half of XIX – at the beginning of XX century).....	152
Шевчук М.О. Емпатійне сприймання художнього образу музичного твору молодшими школярами.....	155
Шкарбан Л.В. Зміст підготовки вчителя початкової школи до роботи з ліворукими дітьми.....	157
Яременко Н.Г., Лисиця О.А., Кікіна Л.В., Петренко Л.Б., Дідик О.В. Ефективність використання акмеологічної складової позашкільної освіти у розвитку творчої обдарованості молодшого школяра	159
Яременко І.І. Статеве виховання дітей молодшого шкільного віку	161

Вишнівська П.В.

кандидат педагогічних наук, старший
викладач кафедри початкової освіти

Київського університету імені Бориса Грінченка

ІНСТИТУТ ТАБЕЛІЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ШКОЛ-ІНТЕРНАТІВ ДО ВИХОВАННЯ МИЛОСЕРДЯ В УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність проблеми виховання милосердя у молодших школярів є пріоритетною в українському суспільстві. Головним педагогічним засобом виховання милосердя у молодших школярів шкіл-інтернатів є особистість самого педагога. Педагог, працюючи з цим контингентом вихованців, завжди повинен пам'ятати, що має справу з педагогічно інформованими дітьми. Через це у відносинах з ними, він має виявляти більше уваги, ввічливості, щирості [1].

Обласна проблема виховання милосердя знайшла відображення у працях учених-педагогів Г. Ешкєвої, Л. Оценкової, В. Сухомлинського, Л. Уварової, В. Шутової та інших.

У школі-інтернаті педагогічний вплив на вихованців здійснюється систематично. Вихователь школи-інтернату організовує життєдіяльність вихованців, створює обстановку психологічного комфорту та безпеки їхнього життя в побуті та дозвілєвій діяльності, забезпечує безпеку й охороняє здоров'я учнів молодшого шкільного віку; вивчає індивідуальні та вивчає особливості учнів і будує на цій основі систему виховної роботи; установлює та підтримує тісні контакти з педагогами, психологом, лікарем, батьками, опікунами; сприяє створенню вуртованого та працездатного дитячого колективу; прищеплює вихованцям любов до праці, навички та звички самообслуговування; керує ними під час самопідготовки, фізкультури; виховує в молодших школярів навички самостійної роботи, організовує допомогу тим, хто не вистигає в навчанні; виховує в дітей бережливе ставлення до речей, прищеплює навички правильного користування ними; виховує в учнів почуття відповідальності за навчання, працю, поведінку, виконання громадських доручень [2, с. 80–81].

Вихователь школи-інтернату виконує такі соціально-педагогічні функції: матеріально-побутову, пілєвигначальну, операційно-організаторську, педагогічного супроводу, діагностичну, планування, цільової орієнтації, комунікативну, мобілізаційно-стимульовальну; формування корекційну, соціально-дисциплінарну, контрольну-аналітичну, самовдосконалення.

Специфіка діяльності вихователя школи-інтернату зумовлена, по-перше, специфічністю контингенту учнів, переважна більшість яких є педагогічно запедбаними дітьми з недостатнім життєвим досвідом; по-друге, вихованці розвиваються в умовах деформованого процесу соціалізації – в умовах школи-інтернату, де сім'я повністю заміщена інтернатним інститутом; соціального сирітства; у ситуації обмеження сфер реалізації засвоєних соціальних норм та соціального досвіду [2, с. 59–62]. Через це у відносинах з вихованцями, педагог має проявляти більше уваги, виявляти гуманність, сердечність, турботу, чуйність.

Вихователь школи-інтернату має щиро любити та розуміти дітей, співчувати їм, позитивно сприймати їхню радість чи сум, спиратися на позитивні якості вихованців, виховувати в них доброту і милосердя. Виховати милосердя в учнів молодшого шкільного віку шкіл-інтернатів може тільки милосердний педагог.

Педагогічне милосердя – це стійка, інтегральна позитивна моральна якість особистості вчителя, який розділяє ідеї гуманізму і ненасилля в педагогічному процесі та сам є їх носієм. Виявляючи педагогічне милосердя, педагог приймає дитину як самоцінність, реалізує у професійній діяльності загальнолюдські моральні цінності та спонукає до цього своїх учнів. Милосердний педагог враховує індивідуальні, вікові потреби дитини, можливості її досвіду,

допомагає стати суб'єктом власного розвитку з метою спільного перетворення життєвих обставин у сприятливі для існування вихованця. Він готовий прийняти на себе труднощі і вирішити проблем дитини через діяльну педагогічну допомогу, виявляти толерантність, доброзичливість та зацікавленість у результатах та досягненнях своїх учнів [5, с. 46].

Специфіка педагогічного милосердя зумовлена педагогічним цілепокладанням і прогнозуванням процесу в інтересах майбутнього дитини, тобто перелективною метою розкриття її можливостей і співробітництва з нею [5, с. 62].

Важливою складовою образу педагога є професійна спрямованість – сукупність мотивів і цілей, що орієнтують його діяльність. Центральною проблемою професійної спрямованості педагога є проблема мотиву [2, с. 181]. Отже, основною у процесі виховання милосердя в учнів молодшого шкільного віку шкіл-інтернатів є емоційно-позитивна мотивація вихователя – любов до дитини, усвідомлення актуальності та необхідності професійної діяльності, бажання ефективно здійснювати її, знання про сутність милосердя й особливості його виховання у зазначеного контингенту учнів, володіння формами і методами виховання милосердя.

Центральне місце у вихованні милосердя займає гуманізація взаємин у системі "педагог–учень", "учень–учень".

Гуманізація взаємин – це їх олюднення, піднесення особистісної гідності людини: ставлення до неї як до найвищої життєвої цінності, визнання того, що кожен має право бути особистістю, вільно здійснювати свій вибір і волевиявлення; це захищеність людини, визнання кожним своєї унікальності та неповторності [4, с. 113–116].

Процес гуманізації взаємин у системі "педагог–учень" вимагає суб'єкт-суб'єктної взаємодії і діалогу, емоційного контакту, накопичення досвіду гуманних стосунків і поведінки у процесі навчальної та позанавчальної діяльності.

Для того, щоб вихованець став активним учасником педагогічного процесу, необхідно забезпечити суб'єкт-суб'єктний характер стосунків, який полягає в рівності психологічних позицій, взаємній гуманістичній спрямованості, активності педагога й учнів, взаємопроникненні їх у світ почуттів і переживань.

Педагогічний зміст діалогічного спілкування визначається як взаємодія в системі "вихователь–вихованець", що зорієнтована на терпимість, пошук творіння спільного м'якого людя, воно є "найпотужнішим засобом особистісної та соціальної ідентифікації учасників спілкування, перш за все, вихованців" [3, с. 93].

Суб'єкт-суб'єктний характер педагогічного спілкування зумовлюється визнанням рівності психологічних позицій партнерів, взаємного гуманістичного настановлення, активності педагога й учнів, взаємопроникнення їх у світ почуттів та переживань один одного, готовності прийняти співрозмовника, взаємодіяти з ним.

Гуманізація взаємин у системі "педагог–учень", "учень–учень" охоплює такі напрями:

– гуманізація відносин у педагогічному колективі школи-інтернату, яка полягала у формуванні та розвитку гуманістичних форм взаємин між педагогами, створенні комфортного психологічного мікроклімату;

– гуманізація виховного процесу, що передбачає задоволення потреб вихованців у спілкуванні, самовираженні, розвитку гуманістичних почуттів, поцінуванні індивідуальності та неповторності кожного школяра, співпраці педагогів і вихованців у вирішенні питань організації життєдіяльності учнів молодшого шкільного віку шкіл-інтернатів;

– гуманізація взаємин між дітьми, яка полягає у створенні в школі-інтернаті атмосфери поваги до людської особистості, вихованні взаємин в учнівському колективі на засадах співпереживання, чуйності, взаємоповаги, взаємодопомоги, вирішенні конфліктів на гуманній основі тощо.

Список використаних джерел

1. Вишнівська Н. В. Підготовка педагогів шкіл-інтернатів до виховання милосердя у молодших школярів / Н. В. Вишнівська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2012. – Вип. 16. – Кн. 2. – 344 с. – С. 152–159.

2. Кашішевська Л. П. Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів у позанурочній діяльності / Кашішевська Любов Вікторівна : монографія. — К., 2010. — 368 с.
3. Кушкова Л. П. Проблемы саморазвития личности / Людмила Николаевна Кушкова. — Самара, 1997. — 344 с.
4. Москалина Г. П. Категорійний аналіз формування гуманних якостей молодих людей в умовах зони радіологічного контролю / Г. П. Москалина // Вісник Житомирського державного педагогічного університету. — 2004. — № 14. — С. 113–116.
5. Уварова Л. Р. Воспитание милосердия у студентов университета в процессе их обучения : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теория и методика обучения и воспитания (общее образование и дошкольное образование, образование лиц)" / Уварова Любовь Леонидовна. — Кострома, 2001. — 165 с.